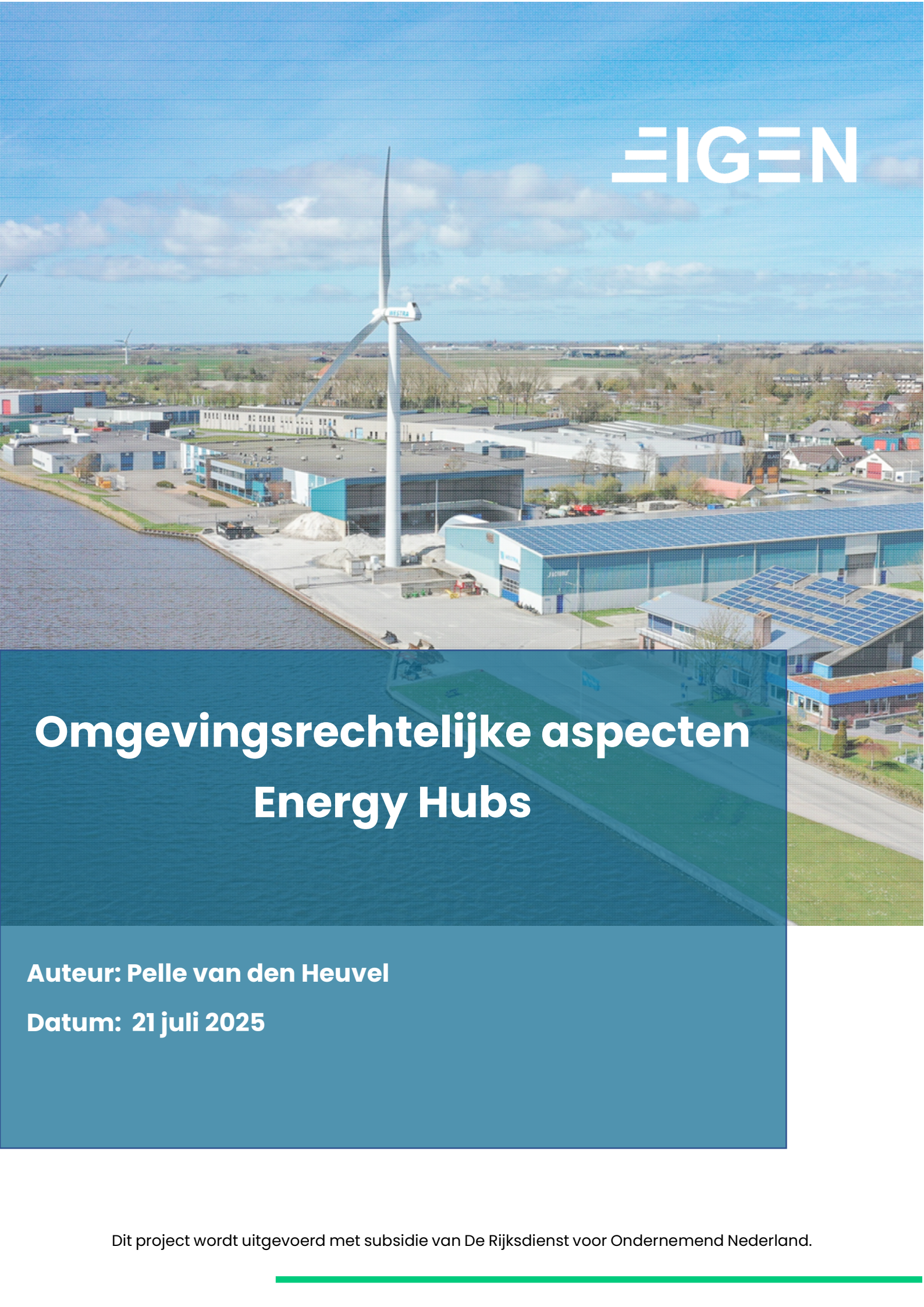




EIGEN

Omgevingsrechtelijke aspecten Energy Hubs

Auteur: Pelle van den Heuvel

Datum: 21 juli 2025

Inleiding

Dit memo geeft een overzicht van de algemene en specifieke regelgeving die van toepassing is op verschillende assets binnen een Energy Hub, daarbij zal met name worden ingegaan op de benodigde vergunningen. Hierbij zal onderscheid worden gemaakt in regels en vergunningplichten die voor alle assets gelden enerzijds, en regels en vergunningplichten die specifiek voor een bepaalde asset gelden anderzijds.

Algemene regels voor alle assets

Afwijken van planologie

Indien de ontwikkeling van een Energy Hub niet binnen het lokale planologische kader past, zijn er in de praktijk twee mogelijke routes om dit juridisch-planologisch mogelijk te maken: het aanvragen van een Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA) of het wijzigen van het omgevingsplan. Beide routes vereisen een toetsing aan de Evenwichtige Toedeling van Functies aan Locaties (ETFAL), waarbij wordt beoordeeld of de beoogde ontwikkeling ruimtelijk aanvaardbaar is op de betreffende locatie.

De keuze tussen deze twee opties hangt af van verschillende factoren. Een BOPA kan een snellere oplossing bieden, omdat het specifiek gericht is op een bepaalde activiteit zonder dat het gehele omgevingsplan hoeft te worden aangepast. Dit maakt het een aantrekkelijke optie voor initiatieven die relatief snel gerealiseerd moeten worden, ongeacht of deze tijdelijk of permanent zijn.

Een wijziging van het omgevingsplan biedt een breder kader, maar is vaak een langduriger proces. Een belangrijk voordeel van een omgevingsplanwijziging is de grotere mate van flexibiliteit die het kan bieden. Omdat het omgevingsplan het integrale kader vormt voor de fysieke leefomgeving, kunnen daarin op een meer overkoepelende wijze uitgangspunten en ontwikkelrichtingen worden opgenomen. Dit maakt het mogelijk om ontwikkelingen niet tot in detail vast te leggen, maar ruimte te laten voor nadere invulling bij de vergunningverlening.

Een BOPA (buitenplanse omgevingsplanactiviteit) heeft uitsluitend betrekking op de aangevraagde activiteit op een specifieke locatie. Het instrument wijzigt het omgevingsplan niet. Het is dan ook niet mogelijk om via een BOPA beperkingen op te leggen aan het gebruik van een andere locatie, nu of in de toekomst, ter ondersteuning van een voorgenomen ontwikkeling. Als bijvoorbeeld de realisatie van een Energy Hub vereist dat het gebruik van een naastgelegen bedrijventerrein wordt ingeperkt, dan kan dat niet worden geregeld via een BOPA. In dat geval is een

aanpassing van het omgevingsplan noodzakelijk, bijvoorbeeld door het opnemen van voorrangsregels. Dit kan de voorkeur hebben wanneer de Energy Hub onderdeel is van een grotere ruimtelijke ontwikkeling of wanneer een meer fundamentele en kaderscheppende wijziging van de planologische regime nodig is.

Bouwvergunning

De bouwvergunning bestaat uit een technisch en een ruimtelijk deel. Het technische deel wordt getoetst aan de regels in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), terwijl het ruimtelijke deel beoordeeld wordt op basis van de regels in het omgevingsplan (zie in het bijzonder artikel 22.35) en de gemeentelijke welstandseisen.

Watervergunning

Voor handelingen zoals het lozen van water, het verharden van de bodem, het doorkruisen van sloten met kabels of het onttrekken van grondwater kan een watervergunning vereist zijn. Om tijdig inzicht te krijgen in mogelijke vergunningplichtige activiteiten en de bijbehorende voorwaarden, is het van belang om een watertoets te laten uitvoeren.

Natura 2000 en Flora- en Fauna

Voor projecten die mogelijk negatieve gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, is een passende beoordeling vereist. Dit betekent dat onderzocht moet worden of de voorgenomen activiteiten schade kunnen toebrengen aan de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Daarnaast kan een vergunning nodig zijn wanneer beschermde soorten of hun leefgebieden worden verstoord, bijvoorbeeld door bouwwerkzaamheden, geluid of verlichting. In dat geval moet worden beoordeeld welke maatregelen nodig zijn om verstoring te voorkomen, zoals het aanpassen van de werkzaamheden of het nemen van natuurbeschermende maatregelen.

Specifieke regels per asset

Windenergie

Voor windparken met drie of meer turbines geldt een milieuvergunningplicht. Bij de ontwikkeling van een windproject spelen verschillende omgevingsfactoren een belangrijke rol. Geluid is een van de meest besproken aspecten, waarbij wordt gekeken naar de invloed van de turbines op de woon- en leefomgeving.

Slagschaduw, oftewel de bewegende schaduw van de wieken, kan hinder veroorzaken voor omwonenden en moet binnen acceptabele grenzen blijven.

Daarnaast is de landschappelijke inpassing een belangrijk aandachtspunt. Dit gaat over hoe het windpark zich verhoudt tot de bestaande omgeving en of er maatregelen nodig zijn om de visuele impact te beperken. Tot slot is externe veiligheid een belangrijk aspect, waarbij onder andere wordt gekeken naar de afstand tot kwetsbare objecten.

Zonne-energie

Voor zonne-energieprojecten geldt geen milieuvergunningplicht, maar er zijn wel andere ruimtelijke en beleidsmatige aspecten waarmee rekening moet worden gehouden. De grootste uitdaging bij de ontwikkeling van een zonnepark is doorgaans de planologische en landschappelijke inpassing. Dit betekent dat er goed gekeken moet worden naar de locatiekeuze en hoe het project past binnen het bestaande landschap, zowel visueel als functioneel.

Bij deze afwegingen speelt beleidskader een belangrijke rol. Zo wordt in de kamerbrief zon op land en de zonneladder benadrukt dat zonneprojecten bij voorkeur op daken, gevels en andere bebouwde omgevingen worden gerealiseerd, voordat landbouw- of natuurgebieden worden benut. Dit principe wordt in veel Regionale Energiestrategieën (RES) en gemeentelijke beleidsdocumenten overgenomen, waardoor met name initiatieven op land kritisch worden beoordeeld.

Energieopslag

Indien een energieopslagsysteem als Seveso-inrichting kwalificeert, geldt een milieuvergunningplicht. Voor kleinschaligere energieopslagsystemen die onderdeel uitmaken van een Energy Hub zal doorgaans geen milieuvergunning vereist zijn. De kleinere omvang van de energieopslagsysteem maakt namelijk dat ook de in de energieopslagsysteem aanwezige hoeveelheid gevaarlijke stoffen kleiner zal zijn. Daarmee zal niet in de buurt worden gekomen van de drempelwaardes die volgen uit de Seveso-richtlijn.

De PGS 37-1 richtlijn biedt een belangrijk kader voor de regulering van energieopslagsystemen. Deze richtlijn biedt veiligheidsvoorschriften voor de opslag en het gebruik van energieopslagsystemen, met het doel brand- en explosierisico's te beheersen. De richtlijn bevat eisen op het gebied van brandbeheersing, ventilatie, afstandsnormen en monitoring om de veiligheid van zowel mensen als de omgeving te waarborgen.

Wat betreft de kleinere energieopslagsystemen is er mogelijk ruimte voor een classificatie als nutsvoorziening. Dit kan in bepaalde gevallen betekenen dat de energieopslagsysteem binnen de functie die in het gemeentelijke omgevingsplan is toegekend aan de locatie kan worden gerealiseerd. Als dit het geval is, is er geen omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit nodig, wat de procedure kan versnellen.

Tot slot is emissie van geluid een belangrijk aandachtspunt bij de ontwikkeling van energieopslagsystemen. Met name het koel- en ventileringssysteem zal voor enige mate van geluidsuitstoot zorgen. Het beperken van geluidshinder kan worden bereikt door de energieopslagsystemen op goed geïsoleerde locaties te plaatsen of geluidswerende maatregelen te nemen.

Laadpleinen

Voor laadpleinen geldt in beginsel geen milieuvergunningplicht. Ook zijn laadpleinen zijn in principe uitgezonderd van omgevingsvergunningplicht voor technische bouwactiviteit, omdat zij kwalificeren als bouwwerk voor specifieke infrastructuurdoeleinden. Op grond van de Omgevingswet en het Besluit bouwwerken leefomgeving kunnen de meeste bouwwerken voor het opladen van accu's van voertuigen daarom zonder omgevingsvergunning voor technische bouwactiviteit worden gerealiseerd, mits het geen gebouw betreft.

Tot slot

In dit memo is een vereenvoudigde weergave gegeven van het vergunningenkader voor Energy Hubs. Voor gedetailleerdere informatie kunt u contact opnemen met het EIGEN platform.